

Culturele en Kunstzinnige Vorming 1 ‘in de steigers’

Op 9 april werd in de Jaarbeurs voor de vierde maal het ‘Studiehuis in de Steigers’ gehouden. Onderwijskundig Nederland toog massaal naar Utrecht om workshops, posterpresentaties en informatiebijeenkomsten bij te wonen over de nieuwste ontwikkelingen in het onderwijs. Voor enkele bijeenkomsten was de belangstelling zo groot, dat niet iedereen toegelaten kon worden. Met als gevolg dat het hiernavolgende verslag van bijdragen over Culturele en Kunstzinnige Vorming 1 (CKV 1) beperkt is tot een enkele posterpresentatie en informatie van de informatiemarkt.

Véronique Damoiseaux

Deelnemers aan de posterpresentatie kregen vier onderwerpen ter overdenking voorgeschoteld: de taken van de kunstcoördinator, de organisatie van CKV 1, het contact met buitenschoolse (kunstzinnige) instellingen en de inhoud van het kunstdossier. Onderwerpen waarover nog bij veel docenten (en met name aankomende kunstcoördinatoren) vragen leven. Verschillende scholen hebben inmiddels enige ervaring opgedaan met het zoeken naar antwoorden: de netwerkscholen van het Instituut voor Leerplanontwikkeling (SLO) zijn de bekendste. Zij presenteerden hun bevindingen.

Kunstcoördinator en kunstmentor

Joke Klumper, docente Nederlands aan het Thijcollege te Oldenzaal, voor veel congresgangers een bekend gezicht geworden, zette kort uiteen wat de taken van de kunstcoördinator zijn. Zij benadrukte dat met name het structureel onderhouden van buitenschoolse contacten voor de meeste docenten nieuw

is. “Tot nu toe was het ondernemen van buitenschoolse activiteiten afhankelijk van de liefde van een docent voor zijn vak en legden docenten ieder afzonderlijk hun contacten met culturele instellingen,” aldus Klumper, “maar in de toekomst maakt de coördinator een jaarprogramma met culturele activiteiten die ook buiten zijn eigen vakgebied vallen.”

Buitenschools treedt de coördinator op als onderhandelaar. In die hoedanigheid werkt hij samen met de kunstinstellingen met als doel het samenstellen van culturele programma’s en het verkrijgen van kortingen. Intern ligt het accent op het aanvoeren van een CKV 1 sectie, het bewaken van de kwaliteit van het CKV 1 onderwijs en het beheren van de financiën en de materiële voorzieningen.

De mentor functioneert vooral als begeleider van de leerlingen. Veel scholen stellen zich de vraag hoeveel tijd moet worden besteed aan die begeleiding en hoeveel docenten als begelei-

der zullen optreden. Het Thijcollege heeft één mentor per klas aangesteld die naast zijn reguliere lessen (waarvan ook een aantal lessen in het kader van CKV 1) 40 uur overlegtijd binnen het CKV 1 team krijgt. Dat is ongeveer één uur per week.

De contacttijd en begeleidingstijd vallen samen en worden voor de docent als lessen gerekend: voor 4 havo betekent dat bijvoorbeeld 28 uur zelfstandig werken op school, maar met een docent die ieder moment aanspreekbaar is. Daarnaast hebben de leerlingen in dat jaar 16 uur les in het kader van CKV 1 en 34 uur huiswerktijd. De resterende uren worden gebruikt in het volgende jaar. Gerelateerd aan de taken, adviseert de SLO de kunstcoördinator ongeveer 240 uur toe te kennen en dus wekelijks voor 4 tot 6 uur is vrijgeroosterd.

CKV 1 op het rooster

Peter Bekker, tekendocent aan de Scholengemeenschap Stad en Esch te Meppel, probeerde zo eenvoudig mogelijk een ingewikkeld roosterteknisch verhaal uit te leggen. Daaruit bleek dat scholen verschillende keuzemomenten passeren: allereerst dient zich de vraag aan hoe studielast wordt vertaald in contacttijd en huiswerktijd. Scholen moeten vervolgens overwegen of leseenheden van 50 minuten wel geschikt zijn voor CKV 1. Tenslotte: in welke schooljaren wordt het vak aan de

leerlingen aangeboden en hoe wordt de studielast over de verschillende jaren verdeeld.

De Scholengemeenschap Stad en Esch werkt iedere dag met een zogenaamde lessenband. In die band, die drie lessen omvat van 37,5 minuten, volgen leerlingen A en B-lessen: A lessen duren 75, B lessen 37,5 minuten.

De lessen bestaan uit instructie, extra hulp, mentorgesprekken en werklessen: vormen van begeleid leren. Leerlingen kiezen zelf aan welke vorm van onderwijs ze behoefte hebben.

De B lessen (eventueel gekoppeld aan een A les) maken het ook mogelijk om een museum te bezoeken of een theatervoorstelling bij te wonen. Een flexibel rooster, dat nogal wat geregeld eist van de roosterverantwoordelijke.

Het kunstdossier en toetsing

De inhoud van het kunstdossier begint enige vaste vormen aan te nemen. Cor Treffers, werkzaam aan het Augustinus College in Beverwijk, maakte duidelijk dat structuur wel van belang is, maar dat het dossier juist een neerslag moet zijn van persoonlijke ervaringen. De boodschap luidde: iedere leerling is anders, heeft andere ervaringen, interesses en kennis. De bedoeling van het dossier is juist ruimte te geven aan die verschillen. Geef ruimte aan initiatieven, wat betreft de inhoud en de vormgeving. Het is Treffers inmiddels gebleken dat leerlingen en docenten soms in een heel andere wereld leven en daardoor andere keuzes maken en andere oordelen en meningen geven dan je als docent misschien zou willen. Diederik Schönau van het CITO gaf kort weer hoe zo'n persoonlijk dossier toch de basis kan vormen voor een beoordeling. Aan het handelingsgedeelte, de praktische activiteit, wordt geen cijfer toegekend, maar dat is wel mogelijk voor het toepassen van begrippen, de vorm en inhoud van het

dossier, kennis van de functie en geschiedenis van kunsten en de presentatie aan het eind. Hoe de beoordeling precies plaatsvindt, werd tijdens de presentatie niet duidelijk, maar het CITO werkt momenteel aan het opstellen van richtlijnen om het vak op een goede manier af te sluiten.

Kunstencircuit

Dat het noord-oosten van het land hard werkt aan een kunstencircuit, bleek uit het verslag een medewerkster van de onderwijsondersteunende instelling 'Keunstwurk' en Feike Boschma, docent Frans aan de CSG Comenius te Leeuwarden. Als leerlingen straks massaal naar de kunstinstellingen trekken, is een verdeling van taken tussen scholen en steunfunctie noodzakelijk. De steunfunctie stelt voor leerlingen een interessant programma samen en treedt ook op als onderhandelaar. Voor de afzonderlijke scholen is het een onmogelijk karwei om voor iedere voorstelling of museumbezoek kortingen te bedingen. De steunfunctie gaat met schouwburgen, filmhuizen en de gemeente in gesprek om de nodige prijsverlagingen en subsidies los te krijgen. Een netwerk van scholen maakt hiervan gebruik. Voor de leerlingen wordt een krant gemaakt, waarin het aanbod is opgenomen.

De provincie voorziet nu al dat het vervoer straks een probleem kan worden, als leerlingen individueel vanuit diverse dorpen op het Friese platteland naar de steden trekken om een bezoek aan de kunstinstellingen te brengen. 'Keunstwurk' sluit contracten af met vervoersmaatschappijen om gebruik te kunnen maken van discobusjes. In de toekomst kunnen leerlingen in kleine groepjes – "want dat is de ervaring," aldus Boschma – naar de stad en terug naar huis worden vervoerd voor schappelijke prijzen.

Informatiemarkt

In de pauze konden de deelnemers aan het congres 'shoppen' op de informatiemarkt. Bij de stand van de SLO op de informatiemarkt lag een handig overzicht van de taken van de coördinator en de kunstmentor. U kunt het overzicht ook bij de SLO bestellen. Diverse uitgeverijen presenteerden op de markt hun nieuwste producten. Of producten-in-de-maak, want voor CKV-1 is nog veel werk aan de winkel en lagen veelal lege pagina's te wachten op invulling. Overigens voor veel scholen de reden waarom ze nog een jaartje wachten met de invoering van het vak.

Interessant om te vermelden is dat Museum Boijmans-van Beuningen met een uitgebreide informatiedesk op internet zal verschijnen in september 1998. Leerlingen krijgen toegang tot tentoonstellings- en bestandscatalogi van het museum om achtergrondinformatie te vergaren voor hun CKV 1 projecten. Daarnaast biedt het museum thema's aan via het net, die aansluiten bij onderwerpen uit de verschillende nieuwe CKV 1 methodes. 'Onmogelijke liefde', 'droom', 'rijkdom', 'leven en dood' verschijnen straks op de website van het museum, zodat leerlingen kunnen zien welke schilderijen binnen een thema vallen.

Onder de rubriek 'museumwerk' staat algemene informatie over verzamelen, bewaren en tentoonstellen en zijn kunstwerken samengebracht volgens genre, stroming of thema. Bovendien geven hyperlinks leerlingen toegang tot andere toonaangevende websites in binnen- en buitenland. Willen ze zelf publiceren op de website?

Dat kan via het volgende e-mail-adres: educatie@boijmans.rotterdam.nl ■